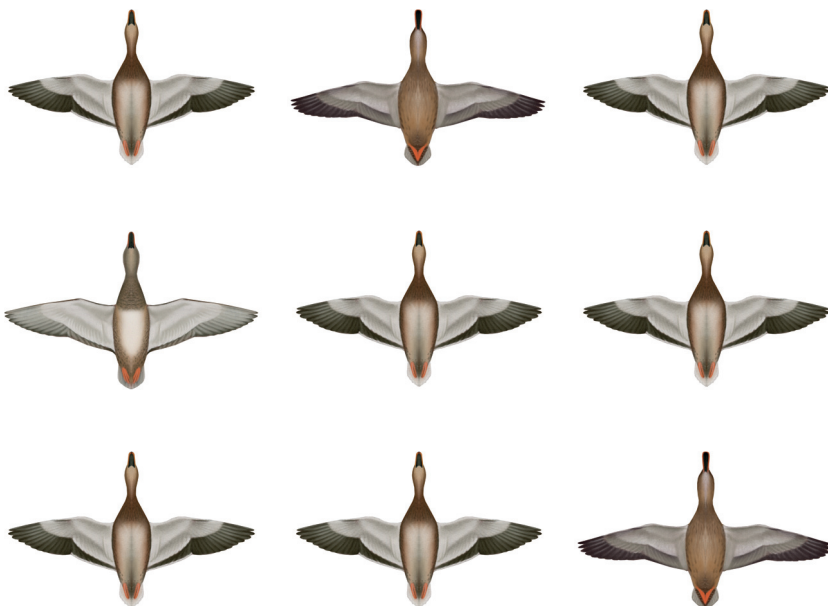

IDENTYFIKACJA

wybranych gatunków

PTAKÓW WODNO-BŁOTNYCH

Materiały edukacyjne dla myśliwych i nie tylko

Kraków, 2018 r.

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W KRAKOWIE

wfośgw
wojewódzki fundusz
ochrony środowiska
i gospodarki wodnej
w krakowie

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie

Ul. Mogilska 25 31-542 Kraków
sekretariat.krakow@rdos.gov.pl
Tel. 12 619 81 20, 12 619 81 21
www.krakow.rdos.gov.pl

tekst: Dawid Kilon (opisy gatunków), RDOŚ w Krakowie
rysunki: Dawid Kilon

Broszura wydana dzięki dofinansowaniu ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie,
w ramach zadania „Ochrona różnorodności biologicznej województwa małopolskiego – etap II”,
realizowanego w latach 2017–2018 przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Krakowie.

Na terenie gospodarstw rybackich prowadzony jest również odstrzał gatunków ptaków rybożernych objętych ochroną częściową, na który wydawane są zezwolenia przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska. Są to najczęściej: czapla siwa, kormoran czarny, mewa białogłowa.

W trakcie okresu polowań na ptactwo wodne czy prowadzenia odstrzału gatunków rybożernych, na stawach przebywa szereg gatunków ptaków objętych ochroną ścisłą. Są to zarówno osobniki lęgowe, jak również żerujące i odpoczywające podczas migracji. W trakcie polowań są one narażone nie tylko na płoszenie i niepokojenie, ale również na przypadkowe postrzelenie w wyniku pomyłki w identyfikacji przez myśliwego. Dlatego niezwykle istotne jest, aby myśliwi nie tylko znali cechy morfologiczne gatunków łownych, ale również posiadali wiedzę na temat występowania i rozpoznawania innych gatunków, które niejednokrotnie są bardzo podobne i trudne do odróżnienia od gatunków łownych, zwłaszcza w warunkach słabego oświetlenia.

Niniejsza broszura ma na celu przybliżenie sylwetek gatunków ptaków zarówno łownych, jak i objętych ochroną gatunkową, które można spotkać na stawach hodowlanych i innych zbiornikach wodnych. Są to gatunki zarówno pospolite, jak i rzadkie, pojawiające się nieregularnie w tej części województwa małopolskiego.

Świstuny (fot. K. Paciora)

Legenda:

- sylwetki ptaków w szarych ramkach – gatunki łowne
- sylwetki ptaków w niebieskich ramkach – gatunki objęte ochroną częściową, na które wydawane są zezwolenia na odstrzał
- skrót „rp” – rozpiętość skrzydeł
- skrót „dl.” – długość ciała

mewa siwa

mewa siwa

mewa białogłowa

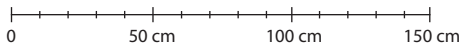
mewa białogłowa

mewa srebrzysta

mewa srebrzysta

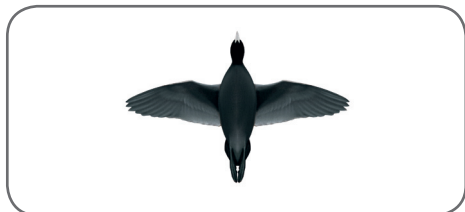

kokoszka

kokoszka

łyska

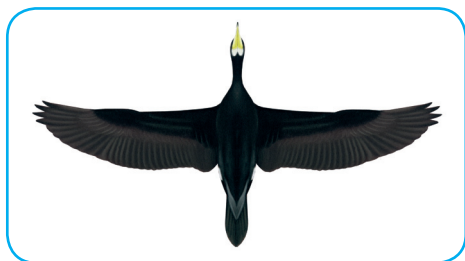
łyska

kormoran mały

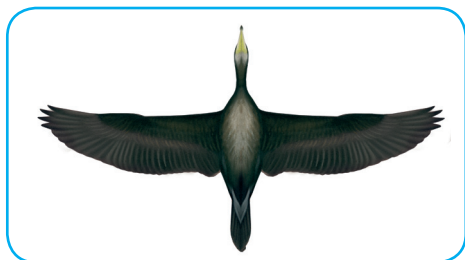
kormoran mały

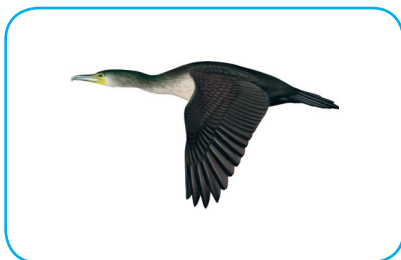
kormoran czarny (dorosły)

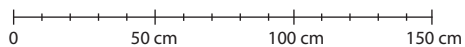
kormoran czarny (dorosły)

kormoran czarny (młody)

kormoran czarny (młody)

mewa siwa *Larus canus*

Wymiary: rp. 100–115 cm, dł. 40–46 cm. Oznaczenie: średniej wielkości mewa z jasnym płaszczem, mniejsza od srebrzystej i większa od śmieszki. Krótsze skrzydła. Mniejszy i cieńszy, żółty dziób. Okrągła głowa. Ciemna tęczęwka i żółtozielone nogi. W pełni srebrzysty płaszcz i brak młodocianych piór dopiero w trzecim roku życia. Ptak młody w szacie juwenilnej ma grzbiet z brunatnym łuskowaniem i szare pokrywy skrzydłowe (pozostałe pokrywy brunatne); cielisty dziób z czarną przepaską; czarny, szeroki pas na białym ogonie. Występowanie w Polsce: lęgowa, przelotna i zimująca.

mewa białogłowa *Larus cachinnans*

Wymiary: rp. 138–147 cm, dł. 55–60 cm. Oznaczenie: duża mewa, smuklejsza od srebrzystej, z dłuższymi skrzydłami. Dorosły ptak z jasnym płaszczem. Żółty, dłuższy dziób z czerwoną plamką na żuchwie. Bardziej płaskie czoło. Ciemna tęczęwka i żółtawe nogi. W pełni srebrzysty płaszcz dopiero w czwartym roku życia. Wcześniejsze szaty bardzo trudno rozpoznawalne, wymagające dużego doświadczenia z uwagi na częste krzyżowanie się z innymi, bliźniaczymi gatunkami mew (np. srebrzystą i romańską). Występowanie w Polsce: lęgowa, przelotna i zimująca.

mewa srebrzysta *Larus argentatus*

Wymiary: rp. 123–148 cm, dł. 54–60 cm. Oznaczenie: duża mewa krępej sylwetki. Dorosły ptak z jasnym płaszczem. Żółty, gruby dziób z czerwoną plamką na żuchwie. Żółta tęczęwka i cieliste nogi. Rozległe białe końce lotek pierwszego rzędu. W pełni srebrzysty płaszcz dopiero w czwartym roku życia. Wcześniejsze szaty bardzo trudno rozpoznawalne, wymagające dużego doświadczenia z uwagi na częste krzyżowanie się z innymi, bliźniaczymi gatunkami mew (np. białogłową i romańską). Występowanie w Polsce: lęgowa, przelotna i zimująca.

IDENTYFIKACJA GATUNKÓW

krzyżówka *Anas platyrhynchos*

Wymiary: rp. 81–95 cm, dł. 50–60 cm. Oznaczenie: duża krępa kaczka właściwa z ciemnoniebieskim lusterkiem z białym obramowaniem. W locie skrzydła szerokie i tępo zakończone. Samiec w szacie godowej: żółty dziób, głowa mieniąca się na zielono, kasztanowa pierś i biała obróżka. Boki ciała i grzbiet szare. Centralne sterówki podwinięte do góry. Samiec w szacie spoczynkowej: przypomina samicę, oliwkowy dziób i rdzawa pierś. Samica i ptaki młode: brązowo kreskowana, dziób pomarańczowy z ciemniejszą plamą wzdłuż grzbietu.

Występowanie w Polsce: cały rok. Lęgowa, przelotna i zimująca.

cyraneczka *Anas crecca*

Wymiary: rp. 53–59 cm, dł. 34–38 cm. Oznaczenie: Najmniejsza z kaczek, z czarnozielonym lusterkiem z białym obramowaniem (biały pasek na pokrywach jest szerszy niż ten na końcach lotek drugorzędowych). W locie skrzydła wąskie i szpiczaste. Samiec w szacie godowej: kasztanowa głowa z zieloną maską. Żółta plama podogonia. Samiec w szacie spoczynkowej: nieco ciemniejszy i bardzo podobny do samic i ptaków młodych. Samica i ptaki młode: brązowo kreskowana z jasną plamą przy kuprze, dziób z pomarańczową nasadą.

Występowanie w Polsce: cały rok. Bardzo nielicznie lęgowa, licznie przelotna (w okresie III–IV, IX–XI) i nielicznie zimująca.

cyranka *Spatula querquedula*

Wymiary: rp. 59–67 cm, dł. 37–41 cm. Oznaczenie: Mała, większa od cyraneczki, z jasnozielonym lusterkiem z białym obramowaniem (biały pasek na pokrywach jest węższy niż ten na końcach lotek drugorzędowych). W locie jaśniejsze skrzydła. Samiec w szacie godowej: długa biała brew na brązowej głowie, ciemna pierś, boki jasnoszare. Samiec w szacie spoczynkowej: bardzo podobny do samic i ptaków młodych, ma jaśniejsze szare pokrywy skrzydłowe. Samica i ptaki młode: dłuższy i szary dziób. Jasna plama u nasady dzioba i ciemny pas biegnący przez policzek. Występowanie w Polsce: bardzo nielicznie lęgowa, wędrowna (w Polsce od III do X).

krakwa *Mareca strepera*

Wymiary: rp. 78–90 cm, dł. 46–56 cm. Oznaczenie: smuklejsza i mniejsza od krzyżówki, węższe skrzydła z białym lusterkiem (u młodych może być ledwo widoczne). Białawy brzuch. Samiec w szacie godowej: głowa szarobrązowa, tułów szarawy, kuper i podogonie czarne, dziób szaroczarny. Samiec w szacie spoczynkowej: bardzo podobny do samicy lecz widoczne rdzawe pokrywy skrzydłowe. Samica i ptaki młode: ciemnoszary dziób z pomarańczowymi pasami wzdłuż krańców górnej szczęki. Występowanie w Polsce: bardzo nielicznie lęgowa, wędrowna (w Polsce od II–III do X–XI), nielicznie zimuje.

świstun *Mareca penelope*

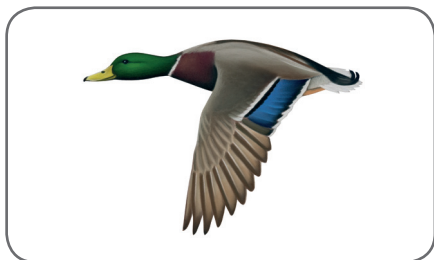
Wymiary: rp. 71–85 cm, dł. 42–50 cm. Oznaczenie: mniejsza od krzyżówki, krótkoszyja z okrągłą głową i krótkim sinoszarym dziobie. Bardzo szybki lot. Szpiczasty ogon i biały brzuch. Samiec w szacie godowej: brązowa głowa z jasnożółtym ciemieniem, w locie widoczne białe pokrywy i zielone lusterko. Boki i grzbiet szarawe. Kuper czarny. Samiec w szacie spoczynkowej: przypomina samice, ma białe plamy na pokrywach i rdzawe upierzenie. Samica i ptaki młode: rdzawobrązowe lub szarawe, z przyciemnieniem wokół oczu. Pokrywy naskrzydłowe z jasnymi obwódkami. Występowanie w Polsce: skrajnie nielicznie lęgowa, licznie przelotny (III–V i X–XI).

płaskonos *Spatula clypeata*

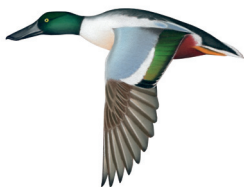
Wymiary: rp. 73–82 cm, dł. 44–52 cm. Oznaczenie: nieco mniejsza od krzyżówki, z ciemnym brzuchem, krótkoszyja z bardzo długim i szerokim dziobem. Samiec w szacie godowej: zielonkawo mieniąca się głowa, biała pierś i rdzawa plama na brzuchu. Błękitna plama na pokrywach skrzydłowych. Samiec w szacie spoczynkowej: przypomina samice lecz ma rdzawe boki i niebieskie pokrywy naskrzydłowe. Samica i ptaki młode: brązowe, z ciemnym brzuchem. Lusterko matowe, szarozielone. Występowanie w Polsce: bardzo nielicznie lęgowa, licznie przelotny (III–IV i VIII–XI).

rożeniec *Anas acuta*

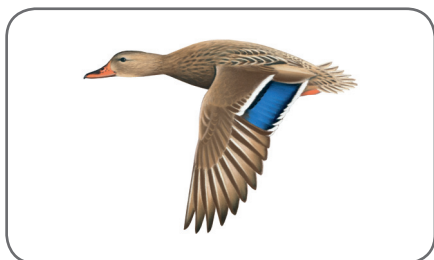
Wymiary: rp. 79–87 cm, dł. 61–76 cm. Oznaczenie: prawie wielkości krzyżówki, smukła i długoszyja z szarym dziobem. W locie lusterko z białym wyraźnym pasem końcowym. Samiec w szacie godowej: brązowa głowa z białym klinem wcinającym się od białej piersi. Lusterko czarno-zielone. Czarne, bardzo długie centralne sterówki. Samiec w szacie spoczynkowej: przypomina samice lecz ma szare barkówki. Samica i ptaki młode: brązowe z ciemnobrązowym lusterkiem. Brzuch jasnobrązowy. Występowanie w Polsce: skrajnie nielicznie lęgowa, przelotny (III–IV i IX–XI).

krzyżówka (samiec)

płaskonos (samiec)

krzyżówka (samica)

płaskonos (samica)

krakwa (samiec)

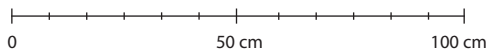
rożeniec (samiec)

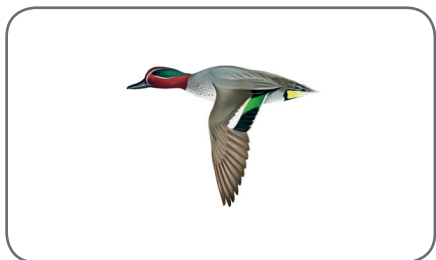

krakwa (samica)

rożeniec (samica)

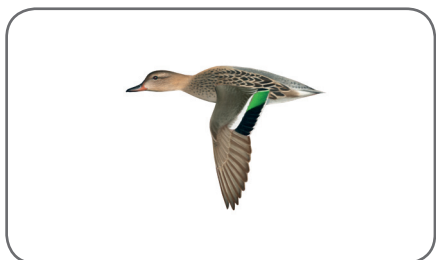

cyraneczka (samiec)

cyranka (samiec)

cyraneczka (samica)

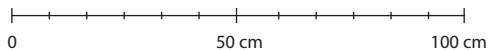
cyranka (samica)

świstun (samiec)

świstun (samica)

nur czarnoszyi (dorosły)

nur rdzawoszyi (dorosły)

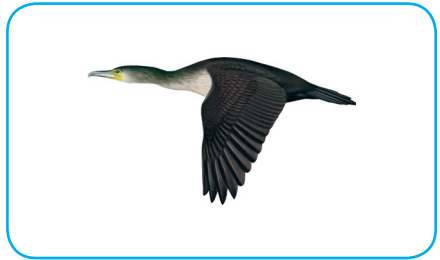
nur czarnoszyi (młody)

nur rdzawoszyi (młody)

kormoran czarny (dorosły)

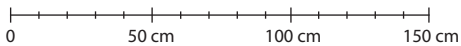
kormoran czarny (młody)

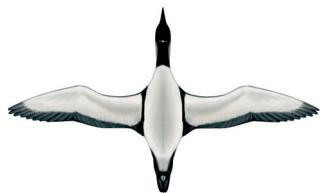

nurogés (samiec)

nurogés (samica)

nur czarnoszyi (dorosły)

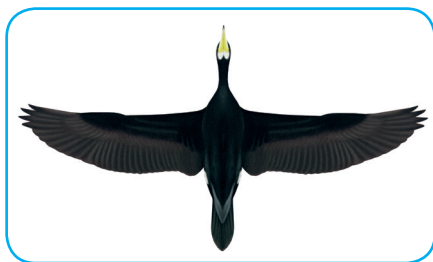
nur rdzawoszyi (dorosły)

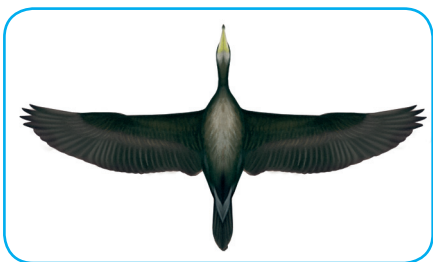
nur czarnoszyi (młody)

nur rdzawoszyi (młody)

kormoran czarny (dorosły)

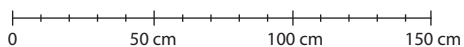
kormoran czarny (młody)

nurogés (samiec)

nurogés (samica)

perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*

Wymiary: rp. 59–73 cm, dł. 46–51 cm. Oznaczenie: w locie wydłużona sylwetka za sprawą długiego tułowia, szyi i dzioba. Bardzo szybko macha skrzydłami. Nogi wystają daleko z tyłu ciała. Biały brzuch i przód szyi. Z wierzchu widoczna biel na pokrywach, łącząca się z białymi lotkami drugiego rzędu, lotki pierwszorzędowe brązowe. W szacie godowej na głowie rdzawo-czarna kryza, brak jej w szacie spoczynkowej. Ptaki młode mają na bokach głowy ciemne paski. Występowanie w Polsce: lęgowy, przelotny (odlot IX–XI, przylot III–IV) i zimujący.

perkoz rdzawoszy *Podiceps grisegena*

Wymiary: rp. 72–80 cm, dł. 40–46 cm. Oznaczenie: w locie bardziej krępy niż dwuczuby, z grubszą szyją. Biały brzuch i w szacie godowej rdzawy przód szyi, szary policzek, dziób czarno-żółty. Z wierzchu widoczna biel na pokrywach, lotki pierwszorzędowe brązowe, drugorzędowe białe. Ptaki młode mają wąskie ciemne pasy na głowie, przód szyi oraz jej boki rdzawobrzązowe. Występowanie w Polsce: lęgowy, przelotny (odlot IX–X, przylot III–IV).

nurogęś *Mergus merganser*

Wymiary: rp. 78–94 cm, dł. 58–68 cm. Oznaczenie: tracz nieco większy od krzyżówki; z długim hakowato wygiętym dziobem. Samiec w szacie godowej: zielonkawo mieniąca się głowa; pierś, brzuch i boki białe (zimą i wczesną wiosną z łososiowym nalotem). Lotki drugorzędowe białe. Samiec w szacie spoczynkowej: przypomina samice lecz ma białą plamę na wierzchu skrzydeł (u samicy jest jasnoszara). Samica i ptaki młode: głowa brązowa wyraźnie odcinająca się od jaśniejszej szyi; grzbiet, boki ciała szarawe. Występowanie w Polsce: nie-licznie lęgowy, przelotny (wędrówkę podejmuje z nadejściem mrozów) i zimujący.

nur rdzawoszy *Gavia stellata*

Wymiary: rp. 91–110 cm, dł. 55–67 cm. Oznaczenie: ptak wodny o wydłużonym ciele, mniejszy niewiele od gęsi. W locie ma jasny spód ciała, wyciągniętą szyję i nogi oraz wąskie skrzydła, którymi wykonuje płytkie i szytywne uderzenia. W locie ma często opuszczoną nieco szyję. Brak dymorfizmu płciowego. W szacie godowej na przodzie szyi jest wąski rdzawy krawat i po jego bokach czarno-białe pasy, grzbiet gładki. Ptaki w szacie spoczynkowej oraz młode mają jasne przody szyi i delikatne plamkowany grzbiet. Występowanie w Polsce: przelotny (szczyty migracji w IV–V oraz X–XII) i zimujący.

nur czarnoszy *Gavia arctica*

Wymiary: rp. 110–130 cm, dł. 65–75 cm. Oznaczenie: większy od rdzawoszyjnego. W locie ma jasny spód ciała, wyciągniętą szyję i nogi oraz wąskie skrzydła. Dziób trzyma poziomo. Brak dymorfizmu płciowego. W szacie godowej na przodzie szyi jest czarny krawat i po jego bokach czarno-białe pasy, na grzbiecie białe plamy. Ptaki w szacie spoczynkowej oraz młode mają jasne przody szyi i brak plamkowania na grzbiecie. Występowanie w Polsce: przelotny (szczyty migracji w IV–V oraz X–XII) i zimujący.

perkoz dwuczuby (szata godowa)

perkoz rdzawoszyi (szata godowa)

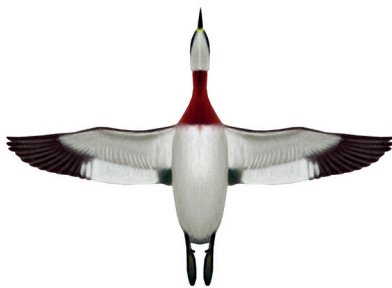
perkoz dwuczuby (szata spoczynkowa)

perkoz rdzawoszyi (szata spoczynkowa)

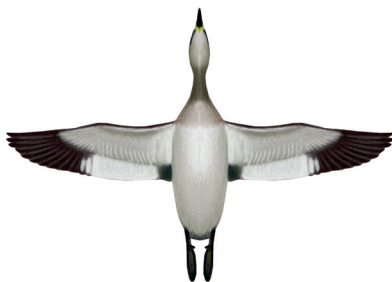
perkoz dwuczuby (szata godowa)

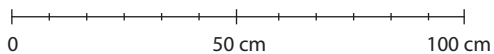
perkoz rdzawoszyi (szata godowa)

perkoz dwuczuby (szata spoczynkowa)

perkoz rdzawoszyi (szata spoczynkowa)

gągoł (samiec)

bielaczek (samiec)

gągoł (samica)

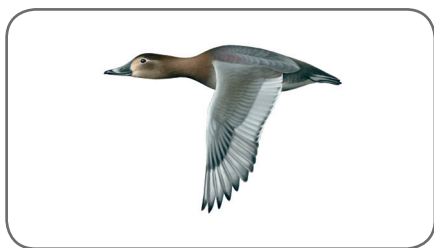
bielaczek (samica)

głowienka (samiec)

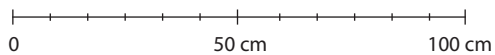
hełmiatka (samiec)

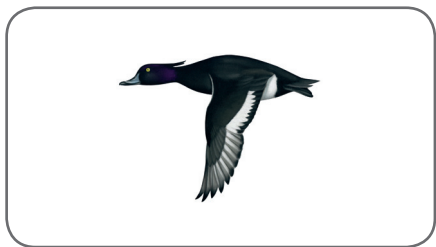

głowienka (samica)

hełmiatka (samica)

czernica (samiec)

ogorzałka (samiec)

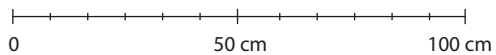
czernica (samica)

ogorzałka (samica)

podgorzałka

głowienka *Aythya ferina*

Wymiary: rp. 67–75 cm, dł. 42–49 cm. Oznaczenie: kaczka nurkująca z krótkim ogonem i długim dziobem. Wysoko wysklepiona głowa. W locie we wszystkich szatach szarawe pasy skrzydłowe. Samiec w szacie godowej: rdzawobrązowa głowa i czarna pierś, jasnoszare tułowie. Samiec w szacie spoczynkowej: brunatnoszara pierś i tył ciała, bledszy kolor głowy. Samica i ptaki młode: rozmyta plama przed dziobem i jasny pasek za okiem. Występowanie w Polsce: cały rok. Lęgowa, przelotna i zimująca.

czernica *Aythya fuligula*

Wymiary: rp. 65–72 cm, dł. 40–47 cm. Oznaczenie: mała kaczka nurkująca z białym paskiem skrzydłowym. Sinoszary dziób z szerokim czarnym końcem. Samiec w szacie godowej: czarny z białym brzuchem i długim zwisającym czubem. Samiec w szacie spoczynkowej: boki brunatne i krótszy czub. Samica i ptaki młode: ciemnobrunatne z niewielkim czubkiem na potylicy, może mieć jasne plamy u nasady dzioba i białe pokrywy podogonowe. Występowanie w Polsce: cały rok. Lęgowa, przelotna i zimująca.

ogorzałka *Aythya marila*

Wymiary: rp. 71–80 cm, dł. 42–51 cm. Oznaczenie: kaczka nurkująca z okrągłą głową. W locie widoczny biały panel na skrzydle. Szeroki, szarawy dziób jedynie z czarnym końcem (paznokciem). Samiec w szacie godowej: głowa z zielonkawym połyskiem. Czarna pierś, białe boki, jasnoszary grzbiet. Samiec w szacie spoczynkowej: przypomina szatę godową lecz na głowie, piersi i grzbiecie są brązowe pióra. Samica i ptaki młode: brunatne z szarobrązowymi bokami. Duża biała plama u nasady dzioba. Występowanie w Polsce: przelotny i zimujący, pojawia się w okresie X–III.

podgorzałka *Aythya nyroca*

Wymiary: rp. 60–67 cm, dł. 38–42 cm. Oznaczenie: mniejsza od czernicy, z wysoko wysklepioną głową. Przeważająco kasztanowobrązowe ubarwienie z białym podogoniem. W locie ma bardzo wyraźny biały pas skrzydłowy (u samicy nieco ciemniejszy) i biały brzuch. Samiec w szacie godowej: biała tęczęwka i bardziej kasztanowy. Samiec w szacie spoczynkowej: bardzo podobny do samicy, lecz ma białe oko i czerwonawy odcień. Samica i ptaki młode: ciemna tęczęwka, bardziej ciemnobrązowa. Występowanie w Polsce: skrajnie nielicznie lęgowa, bardzo nielicznie przelotna.

helmiatka *Netta rufina*

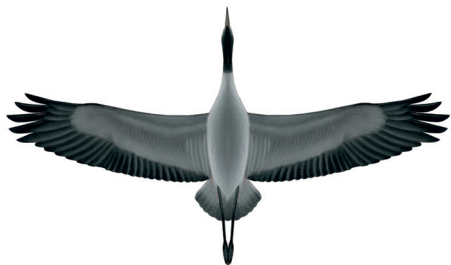
Wymiary: rp. 85–90 cm, dł. 53–57 cm. Oznaczenie: duża kaczka nurkująca wielkości krzyżówki, z okrągłą głową. W locie ma masywną sylwetkę i bardzo wyraźny biały pas skrzydłowy (u samicy delikatnie płowy). Samiec w szacie godowej: rdzawa głowa z pomarańczowym wierzchem, intensywnie czerwony dziób, białe boki na czarnym tułowiu. Grzbiet brunatny. Samiec w szacie spoczynkowej: bardzo podobny do samicy, ma czerwony dziób i oko. Samica i ptaki młode: jasnoszare policzki, na ciemnym dziobie u samic pomarańczowa przepaska (u ptaków młodych jednolicie ciemny), brązowe boki i grzbiet. Występowanie w Polsce: skrajnie nielicznie lęgowa, bardzo nielicznie przelotna.

gągoł *Bucephala clangula*

Wymiary: rp. 62–77 cm, dł. 40–48 cm. Oznaczenie: krępa kaczka nurkująca. W locie widoczne białe lusterko, pozostała część skrzydła czarniawa. Mały trójkątny dziób. Samiec w szacie godowej: głowa z zielonkawym połyskiem, duża biała plama u nasady dzioba, oko żółte. Biała szyja, brzuch i boki. Grzbiet i tył ciała czarny. Pokrywy naskrzydłowe białe. Samiec w szacie spoczynkowej: jak u samicy, z widocznym rysunkiem na skrzydle. Samica i ptaki młode: brązowa głowa, dziób szary z pomarańczową przepaską w porze godowej. Wierzch i boki szare (u samic biała obroża na szyi). Występowanie w Polsce: bardzo nielicznie lęgowy, przelotny i zimujący.

bielaczek *Mergellus albellus*

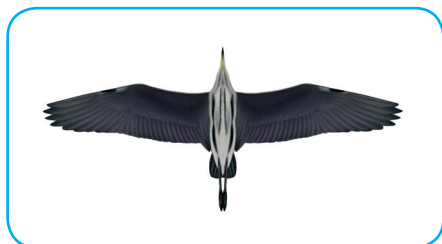
Wymiary: rp. 56–69 cm, dł. 38–44 cm. Oznaczenie: mały tracz z krótkim i szarym dziobem. W locie widoczne z wierzchu białe średnie pokrywy skrzydłowe. Samiec w szacie godowej: przeważająco biały z czarną maseczką. Szare boki ciała, grzbiet czarny. Samica i ptaki młode: brązowa głowa z białymi policzkami. Wierzch ciała i boki brązowe, brzuch biały. Występowanie w Polsce: rzadki; przelotny (wędrówkę podejmuje z nadejściem mrozów, spotykany do maja) i zimujący.

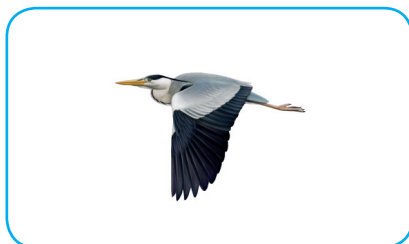
żuraw

żuraw

czapla siwa

czapla siwa

czapla purpurowa (młoda)

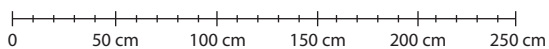
czapla purpurowa (młoda)

czapla purpurowa (dorosta)

czapla purpurowa (dorosta)

kokoszka *Gallinula chloropus*

Wymiary: rp. 49–56 cm, dł. 27–31 cm. Oznaczenie: chruściel wielkości gołębia, krępa budowa ciała. Białe podogonie z czarnym pasem środkowym i biała przerywana linia wzdłuż boków. Długie, zielonkawe nogi z bardzo długimi palcami. Grafitowo-brązowe upierzenie, dziób i płytka czołowa czerwona, koniec dzioba żółty. Skrzydła okrągławe, brązowe, bez białego tylnego brzegu. W locie nogi wystają daleko z tyłu ciała. Przed startem biegnie po wodzie. Młody osobnik: szarobrunatny, rozbielone policzki, szyja i spód ciała, dziób ciemny. Występowanie w Polsce: średnio licznie lęgowa, wędrowna (przylot w III–I, odlot IX–XI) i rzadko zimująca.

łyśka *Fulica atra*

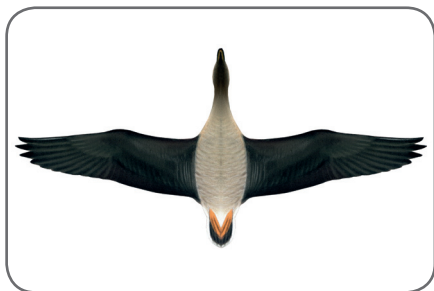
Wymiary: rp. 67–77 cm, dł. 36–42 cm. Oznaczenie: chruściel, mniejszy od krzyżówki, o krępej budowie ciała. Długie nogi z palcami zaopatrzonymi w płatkowate wyrostki. Szaroczarne upierzenie, biały dziób i płytka czołowa. Skrzydła okrągławe z białym pasem na końcach lotek drugorzędowych. W locie nogi wystają daleko z tyłu ciała. Przed startem biegnie po wodzie. Młody osobnik: rozbielone policzki, szyja i spód ciała, dziób ciemny. Występowanie w Polsce: średnio licznie lęgowa, przelotna i zimująca.

kormoran mały *Microcarbo pygmeus*

Wymiary: rp. 75–90 cm, dł. 45–55 cm. Oznaczenie: mały, wielkości łyśki. Przeważająco czarno-brązowy. W locie ma krótką szyję, mały dziób i długi ogon. Znacznie szybciej macha skrzydłami niż kormoran czarny. Dorosły w szacie godowej: głowa, szyja i spód ciała upstrzone białymi piórkami. Dorosły w szacie spoczynkowej: białawy podbródek, jaśniejsza pierś. Młody: bledszy i delikatnie kreskowany. Występowanie w Polsce: zalatujący m.in. na stawy rybne i rzadko zimujący.

kormoran czarny *Phalacrocorax carbo*

Wymiary: rp. 121–149 cm, dł. 77–94 cm. Oznaczenie: duży, wielkości gęsi. Przeważająco czarny. Lot aktywny z krótkimi ślizgami. W locie ma wyciągniętą szyję. Długi ogon i dziób, którego nasada żuchwy jest żółta i otoczona bielą. Dorosły w szacie godowej: białe plamy u nasady nóg oraz białe piórka na głowie. Ptak młody: biały brzuch i jaśniejsza pierś i przód szyi. Występowanie w Polsce: przez cały rok; lęgowy, przelotny i zimujący.

gęś zbożowa

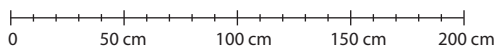
gęś zbożowa

gęś krótkodzioba

gęś krótkodzioba

żuraw *Grus grus*

Wymiary: rp. 180–222 cm, dł. 96–119 cm. Oznaczenie: wielki jasnopielaty ptak z długimi nogami i czarno-białą szyją u ptaka dorosłego. W locie potężny, z długimi skrzydłami równej szerokości i dobrze widocznymi „palczastymi” lotkami; nogi wystają daleko poza ogon. Wydłużone lotki trzeciorzędowe tworzą „pióropusz” przypominający ogon, widoczny u ptaka stojącego. Dziób żółtawy, krótszy niż u czapli. Ptak młody: brązowawa głowa i mniej pióropuszwatych piór. Występowanie w Polsce: lęgowy, wędrowny (przyłot II–III, odlot X–XI) i rzadko zimujący.

czapla siwa *Ardea cinerea*

Wymiary: rp. 155–175 cm, dł. 84–102 cm. Oznaczenie: duży ptak, mocnej budowy. Lot sprawia wrażenie ociężałego, powoli uderza łukowato wygiętymi skrzydłami. Szyja złożona na kształt litery „s” i jej wygięcie jest zaokrąglone. Dziób żółty, masywny. Wierzch skrzydeł szaro-czarny, dwie plamy na nadgarstku. Pokrywy podskrzydłowe szare. Spód ciała jasnoszary. Nogi wystają daleko z tyłu ciała i składa palce blisko siebie. Ptak dorosły: białe czoło i czarna czapka z czubkiem. Ptak młody: ciemne ciemię i szarawa czapka. Występowanie w Polsce: średnio licznie lęgowa, wędrowna i zimująca.

czapla purpurowa *Ardea purpurea*

Wymiary: rp. 120–138 cm, dł. 70–90 cm. Oznaczenie: ciemniejsza i mniejsza od siwej, wysmukłej budowy. Szyja złożona na kształt litery „s” i jej wygięcie jest kanciaste. Dziób żółty, długi i cienki. Pokrywy podskrzydłowe rdzawe. Nogi wystają daleko z tyłu ciała i palce często są rozczapierzone. Ptak dorosły: bok szyi rdzawobrzowy. Wierzch skrzydeł ciemnoszary, z purpurowobrzowym nalotem. Ptak młody: boki głowy, szyi, grzbiet i wierzch skrzydeł ochrowobrzowe. Występowanie w Polsce: gniazdująca sporadycznie, zalatująca.

gęgawa *Anser anser*

Wymiary: rp. 149–168 cm, dł. 74–84 cm. Oznaczenie: duża, masywna gęś. Brunatnoszara z grubą szyją i jasną głową. Pokrywy naskrzydłowe i podskrzydłowe kontrastowo jasne. Masywny pomarańczowo-różowawy dziób. Nogi bladoróżowe. Jasnoszary kuper. Szeroki biały pas na końcu sterówek. Młode bardzo podobne do ptaków dorosłych. Ptaki w locie wydają nosowe dźwięki „gang-ang-ang”. Występowanie w Polsce: nielicznie lęgowa, przelotny (odlatuje w XII do II) i zimujący.

gęś białoczelna *Anser albifrons*

Wymiary: rp. 130–160 cm, dł. 64–78 cm. Oznaczenie: mniejsza od gęgawy, bardziej krępa i krótkoszyja. Ciemniejszy grzbiet, głowa i szyja oraz boki ciała. Pokrywy naskrzydłowe i podskrzydłowe ciemne. Różowy lub pomarańczowy dziób. Nogi pomarańczowe. Ciemnobrunatny kuper. Węższy biały pas na końcu sterówek. Ptaki dorosłe: biała plama wokół nasady dzioba, poprzeczne czarne pręgi na brzuchu. Ptaki młode: brak pręg na brzuchu, przy dziobie ciemniejsze pióra. Ptaki w locie wydają wyższe dźwięki niż gęgawa „kau-juu” i „kju-kjok”. Występowanie w Polsce: przelotna i zimująca, spotykana w okresie od IX do V.

gęś mała *Anser erythropus*

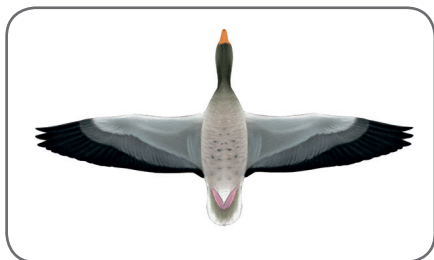
Wymiary: rp. 115–135 cm, dł. 56–66 cm. Oznaczenie: mniejsza od białoczelnej, z krótszą szyją i bardziej krągłą głową (stromym czołem). Wydatna żółta obrączka powiekowa. Ciemniejszy grzbiet, głowa i szyja oraz boki ciała. Spód skrzydeł ciemny. Różowy, mały dziób. Nogi pomarańczowe. Węższy biały pas na końcu sterówek. Ptaki dorosłe: biała plama wokół nasady dzioba sięga ciemienia, niewiele poprzecznych czarnych pręg na brzuchu. Ptaki młode: ciemniejsze niż gęsi białoczelne, brak pręg na brzuchu. Występowanie w Polsce: przelotna i zimująca, spotykana bardzo nielicznie w stadach innych gęsi okresie od IX do V.

gęś zbożowa *Anser fabalis*

Wymiary: rp. 140–174 cm, dł. 69–88 cm. Oznaczenie: bliska wielkością gęgawie. Ciemniejszy grzbiet, głowa i szyja oraz boki ciała. Pokrywy naskrzydłowe i podskrzydłowe ciemne. Dziób czarny z pomarańczową przepaską (u tundrowego podgatunku rossicus) albo dłuższy, przeważająco pomarańczowy (u tajgowego podgatunku fabalis). Nogi pomarańczowe. Ciemnobrunatny kuper. Węższy biały pas na końcu sterówek. Ptaki dorosłe i młode podobnie upierzone. Ptaki w locie wydają nosowe „ang ang” lub „kajak”. Występowanie w Polsce: przelotna i zimująca, spotykana w okresie od IX do V.

gęś krótkodzioba *Anser brachyrhynchus*

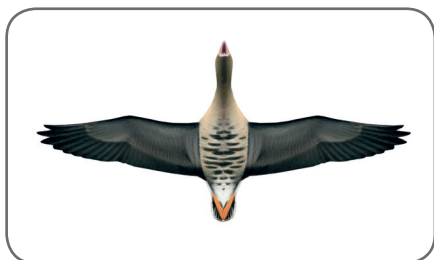
Wymiary: rp. 137–161 cm, dł. 64–76 cm. Oznaczenie: mniejsza od gęsi zbożowej, z krótszą szyją i bardziej krągłą głową. Nieco jaśniejszy grzbiet; głowa i szyja oraz boki ciała ciemniejsze. Pokrywy naskrzydłowe jasnopopielate, spód skrzydła jednolicie ciemny. Dziób krótki, czarny z różową przepaską. Nogi różowe. Szeroki biały pas na końcu sterówek, ich centra jasnoszare. Ptaki dorosłe i młode podobnie upierzone. Wydają dźwięki: „ung ung” lub „jak-ak-ak”. Występowanie w Polsce: przelotna i zimująca, spotykana nielicznie w stadach innych gęsi okresie od IX do V.

gęgawa

gęgawa

gęś białoczelna

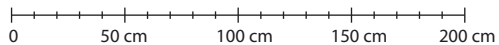
gęś białoczelna

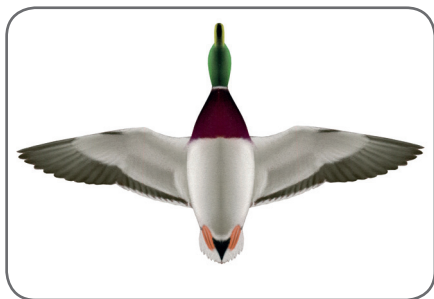

gęś mała

gęś mała

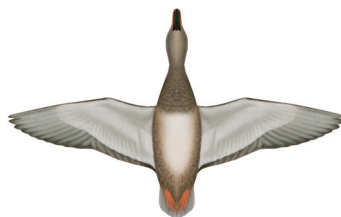
krzyżówka (samiec)

krakwa (samiec)

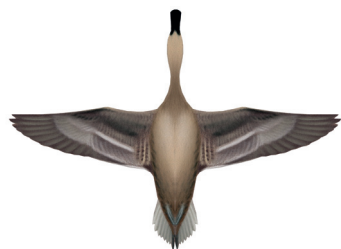
krzyżówka (samica)

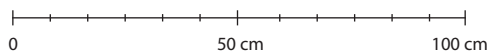
krakwa (samica)

płaskonos (samica)

rożeniec (samica)

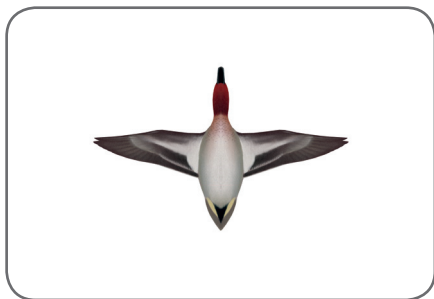

płaskonos (samiec)

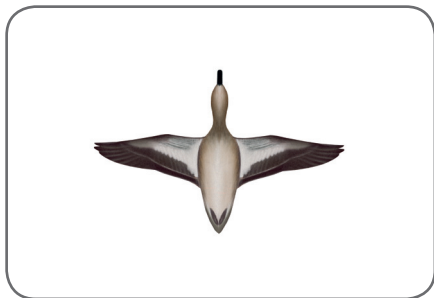
rożeniec (samiec)

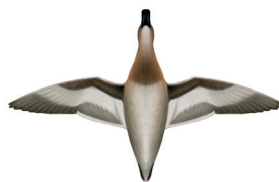
cyraneczka (samiec)

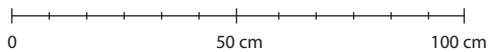
cyranka (samiec)

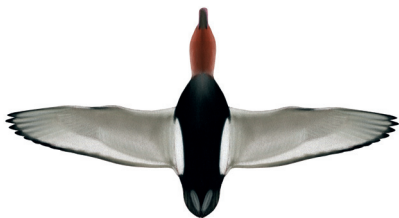

cyraneczka (samica)

cyranka (samica)

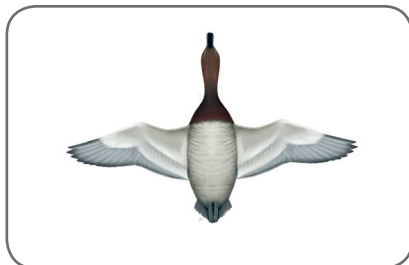
hełmiatka (samiec)

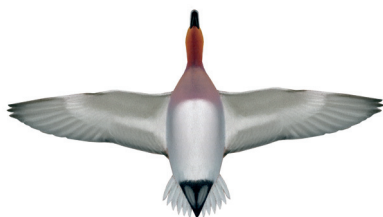
głowienka (samiec)

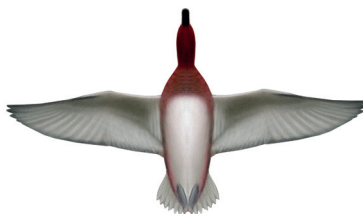
hełmiatka (samica)

głowienka (samica)

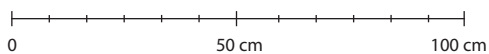
świstun (samiec)

świstun (samica)

podgorzałka

bielaczek (samiec)

gągoł (samiec)

bielaczek (samica)

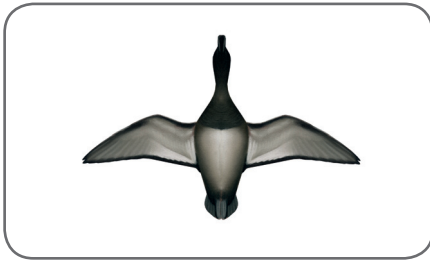
gągoł (samica)

czernica (samiec)

ogorzałka (samiec)

czernica (samica)

ogorzałka (samica)

